

ZYCIE NOWOGRODZKIE

DZIENNIK POSWIECONY SPRAWOM ZIEMI NOWOGRODZKIEJ.

Adres Redakcji i Administracji: NOWOGRÓDEK, ul. 3-go maja, Nr. 1. — Telefony 75 i 100.

Prenumeratę przyjmują: w BARANOWICZACH „Ekonomia” —: w STOLPCACH: p. Engman od g. 14—15. Nr. KONTH P. K. O. 81.287. Szeptyckiego 49. Wydział Powiatowy, pok. 10.

REDAKCJA CZYNNA COZIENNIE
z wyjątkiem świąt od g. 11 rano do g. 2 w nocy.

CENA PRENUMERATY: miesięczną 3.00 z odroczeniem do końca 3.00

CENA OBOJĘTNA: przedrukowanie 30 gr. w kolumnie (przed drukowaniem) 40 gr. za tabliczkę 10 gr. za ogłoszenie (z wyjątkiem ogłoszeń) 10 gr. w tygodniu i prosta prenumerata po 3 gr. w tygodniu. Fantazyjna i tabele o 50% drożej.

OPOZYCYJNY „DOROBEK” NA KIESZENI WYBORCÓW

Po wielu trudach i wielu setkach godzin mówienia, podczas których czoła poselskie zrosiły się niejedną kroplą potu,—budżet został wreszcie w sejmie zatwierdzony i przesłany do senatu, ażeby i panowie senatorowie mogli cośnieco wysiłku swego do pracy państwowej dołożyć.

ukończenie prac nad budżetem w sejmie jest tą chwilą, w której wolno uczynić przegląd dokonanej pracy i ocenić jej rezultat.

Uwagde obserwatorów prac komisji budżetowej, a potem prac pełnego sejmu, ująć nie mogło, że posłowie zdają sobie sprawę z tego, iż kraj przeżywa kryzys gospodarczy o dużym napięciu.

Inna rzecz, że przejawiało się to w sposób zaiste bardzo osobliwy:—całe bowiem natężenie wystąpień poselskich zwracało się właśnie w tym kierunku, ażeby przekonać wszystkich, że jest źle, że jest bardzo źle.

Jeżeli rozumowanie poselskie poddać najprostszym i powszechnie obowiązującym regułom logiki, — to wolno się spodziewać, że po stwierdzeniu ciężkiego położenia gospodarczego ludności, zjawi się w postępowaniu pp. posłów tendencja do ulżenia tej ludności, co skutecznie przejawia się w budżecie.

Uchwalone jednakże przez sejm liczby końcowe budżetu każą raz jeszcze — niestety! — przekonać się, że ogólne i najbardziej niewzruszone prawa logiki nie wchodzą w zbiór przepisów obowiązujących w Sejmie.

Rząd, przedkładając parlamentowi budżet, preliminował dochody państwa w roku przyszłym na 2.948 milionów złotych.

Sejm, podkreślając i przejskrawiając w jaknajdalej idący sposób ciężką sytuację gospodarczą wszystkich klas społeczeństwa polskiego, powinien był przeciw w prostej konsekwencji swojej własnej oceny położenia — wytyżyć wszystkie siły w kierunku zmniejszenia tej sumy, którą obywatele wnieść mają do kas państwowych.

To byłoby chyba najprostsze. Ale Sejm, napląkawszy się nad sytuacją gospodarczą i wvsłu chwasy czterokrotnych ostrzeżeń ministra skarbu p. Matuzewskiego, który bardzo stanowczo ostrzegł, że nie wolno już bardziej obciążać obywateli — Sejm z całym spokojem „nazkaż” podnieść sumę dochodów państwa z obciążeń publicznych o olbrzymią sumę 110 milionów złotych, ustalając

na 3.058 milionów złotych.

A zatem — z woli opozycyjnej większości sejmu, na podstawie porozumienia endemicznej z socjalistami i z grupami chłopskimi, każdy obywatel obciążony został daleko większą sumą wpłat do kasy skarbowej, aniżeli ta, którą zamierzał rząd.

Jest w budżecie pozatem i go i stwierdzamy:—rząd propo-

nował wydatkować w ciągu nadchodzącego roku budżetowego 2.935 milionów złotych, a natomiast opozycyjna większość sejmu w zgodnym porozumieniu z międzypartyjnym — sumę wydatków podwyższyła o 13 milionów złotych, a więc do ogólnej sumy 2.948 milionów złotych, —

nował wydatkować w ciągu nadchodzącego roku budżetowego 2.935 milionów złotych, a natomiast opozycyjna większość sejmu w zgodnym porozumieniu z międzypartyjnym — sumę wydatków podwyższyła o 13 milionów złotych, a więc do ogólnej sumy 2.948 milionów złotych, —

strony, że rząd gospodaruje rozrutnie, a tylko, sejm — przedstawiciele ludu — przeprowadzić może w budżecie oszczędności. „Obietnice” tę — jak widać, — spełniono ze strony sejmu dokładnie tak samo, jak wszystkie inne „obietnice”, dawane wyborcom w głośno na wiecach reklamowanych przemówieniach.

Powrót p. Prezydenta Rzplitej

(Tel. od wt. kor. z Warszawy)

W dniu wczorajszym o godz. 8 rano powrócił z Torunia do Warszawy p. Prezydent Rzeczypospolitej w towarzystwie dyr. kancelarii cywilnej p. Lisiewicza, ministrów Janty-Połyckiego i Matakiewicza i naczelnika wydziału morskiego Ministerstwa Przemysłu i Handlu p. Nosowicza. Na dworcu powitali głowę państwa ministrowie spraw wewnętrznych Józefski, komunikacji Kühn, wiceminister komunikacji inż. Czapski, szef protokołu dyplomatycznego p. Romer, komisarz Rządu na m. Warszawę Kawecki i inni.

Konferencja gospodarcza

(Tel. od wt. kor. z Warszawy)

Wczoraj o godz. 5 po południu odbyła się w Prezydium Rady Ministrów konferencja, pod przewodnictwem premiera Bartla, na której w obecności ministrów resortów gospodarczych omawiano szereg spraw, związanych ze stanem i koniunkturami gospodarczymi państwa.

Plan doraźnej pomocy dla rolnictwa

(Tel. od wt. kor. z Warszawy)

Prace międzyministerjalne, zdążające do uzgodnienia planu doraźnej pomocy dla rolnictwa, który został wniesiony na Komitet Ekonomiczny Ministrów przez ministerstwo rolnictwa, prowadzone są od początku bieżącego tygodnia. Znaczna część omawianego planu została już uzgodniona.

Pierwsze zarządzenie wydane na podstawie tego planu ukazać się zapewne w najbliższych dniach. Należy przypuszczać, że plan uzgodniony zostanie w całości przed końcem przyszłego tygodnia.

Projekty ustaw w Sejmie

(Tel. od wt. kor. z Warszawy)

W ciągu ostatnich tygodni rząd rozesłał do kancelarii sejmowej cały szereg projektów ustaw do uchalenia przez Sejm. Ustawy te wędzą pod obrady Sejmu po zakończeniu debat budżetowych i zatwierdzeniu spraw najpilniejszych.

W związku z powyższym, dowiadujemy się, że rząd opracuje cały szereg nowych projektów ustaw, zmierzających do uporządkowania ustawodawstwa prawnego, socjalnego i rolnego. Niektóre projekty są już opracowane i wędzą pod obrady jednego z najbliższych posiedzeń Rady Ministrów.

Są to przeważnie drobne ustawy, inaczej jednak doniosłe znaczenie dla zapewnienia luk względnie usunięcia sprzeczności w naszym ustawodawstwie. Ogółem takich projektów ustaw znajduje się w Sejmie kilkadziesiąt.

Podziękowanie

Wszystkim, którzy popiepszyli z ostatnią posługą, nieśli słowo otuchy i przyjęli udział w złożeniu — na wieczny spoczynek s.p. BOHDANA TERAJEWICZA juniora, zmarłego 17 lutego r.b., składamy z głębi serca płynące wyrazy serdecznego podziękowania za tak wymowny dowód swego współczucia.

200—1 Rodzice, brat i rodzina

Unieważnienie wyborów na Wołyniu

Pos. Janusz Radziwiłł traci mandat

(Tel. od wt. kor. z Warszawy)

Wczoraj Sąd Najwyższy na specjalnym posiedzeniu, na którym rozpatrywano sprawę formalnej wyborów na Wołyniu po dłuższej naradzie unieważnił wybory do Sejmu w okręgu łuckim.

Tem samym tracą mandaty poselskie posłowie z Bezpartyjnego Bloku Współpracy z Rządem leader konserwatystów i wiceprezes B. B. pos. Janusz Radziwiłł, reprezentant lojalnej ludności żydowskiej do państwa pos. Wiślicki oraz 4 ukraińców.

Wiadomość ta wywołała zrozumiałą sensację w kołach politycznych Warszawy.

Wyjazd min. Kwiatkowskiego do Genewy

(Tel. od wt. kor. z Warszawy)

Dnia 16 b. m. wyjechał do Genewy minister Przemysłu i Handlu p. Kwiatkowski, celem wzięcia udziału w odbywającej w Genewie międzynarodowej konferencji celnej. W czasie nieobecności min. Kwiatkowskiego zastępować go będzie dyrektor departamentu organizacyjnego Gorzechowski.

Linja lotnicza Warszawa-Wilno-Ryga

(Telefonom od wt. kor. z Wilna)

Mimo zdementowania przez prasę stołeczną wiadomości o aktualności uruchomienia linii lotniczej Warszawa—Wilno—Ryga, dowiadujemy się, iż wbrew temu co głosi prasa warszawska, została wysłana specjalna komisja, która obecnie znajduje się w Białymstoku dla zbadania warunków i możliwości powołania do życia linii, łączącej Warszawę z Ryga.

Nadmienić należy, że jeżeli chodzi o Wilno ma ono wszelkie po temu warunki, aby na tej linii stać się stacją węzłową lotniczą. Ma bowiem lotnisko na Porubanku.

Samozwańczy wywiadowcy policji

(Tel. od wt. kor. z Wilna)

W ostatnich czasach na terenie Wilna grasowało dwóch osobników, którzy podawali za agentów policji i pod tym pretekstem dopuszczali się różnych nadużyć.

Osobnicy ci w osobach Wiktora Staszewicza, syna piekarza z ul. Wileńskiej i Konrada Wojtkiewicza zostali aresztowani i osadzeni w więzieniu.

Przy samozwańczych wywiadowcach policji znaleziono rewolwery, które zostały skonfiskowane.

Czytajcie „Życie Nowogródzkie”

MIEJSKIE KINO KULTURALNO-OSWIATOWE
DZIŚ I DNI NASTĘPNYCH!
Zemsta Hrabiego Monte Christo
Jest to druga i ostatnia serja obrazu p.t. „Hrabia Monte Christo”.
Dla młodzieży dozwolony.
Początek seansów w dni powszednie o godz. 7.19 w sobotę, niedzielę 5. 7 i 9-ej. Ceny miejsc: I rz. 1.50 zł., II rz. 1.00 zł., III rz. 0.75 zł.

Kino „POGON” w Nowogrodku
Dziś i dni następnych
„Dom upiórów”
Dramat w 8 aktach
W rolach głównych: Edmund LOWE i Lilia HYAMS. Zdemonstrowanie zbrodniczego lekarza, zadziwiający stworzenie: pół człowiek, pół małpa, jako narzędzie zemsty.
Nad program p.t. Alpy austriackie.
Początek seansów w dni świąteczne o godz. 5. 7 i 9 wiecz. W dni powszednie o godz. 7.19.

Kino „Nirwana” w Lidzie
Dziś i dni następnych
„Sen o miłości”
Wielki dramat o niebywałym napięciu i bogatej wystawie.
W rolach głównych: Joan GRAWFORD i Nils ESTHER.
Ogłoszenie najniższe po przedstawieniu w kasie dojeprawo otrzymaniu 33 proc. zniżki na balkon.

KINO „APOLLO” w Baranowiczach
Dziś i dni następnych
„Miłość księcia Sergjusza”
Koszmarny hanby? Niechce przepychu i zbytu za taką cenę! Billie Dove w wielkim dramacie z życia arystokracji rosyjskiej na bruku paryskim p.t.
czyli w płomieniach rewolucji bolszewickiej. Przepych wystawy, zadziwiająca treść, rekordowa gra artystów. Początek 6 wiecz. orkiestra zwiększona.
Następny program: „Djablica z Trypolisu” - wielki dramat miłości i krwi w rol. głów. Liana Haid oraz Dina Monev.

Z OSTATNIEJ CHWILI

Głosy prasy amerykańskiej o umowie likwidacyjnej

NOWY JORK 17.11. Konserwatywna „Lurin Post” we wczorajszym artykule wstępnie omawia szeroko sprawę zawarcia umowy likwidacyjnej polsko-niemieckiej. W końcu artykułu...

Przerwa w rokowaniach austriacko-jugosłowiańskich

WIENIĘ, 17.11. Na wniosek przewodniczącego delegacji austriackiej do rokowań handlowych i celnych między Austrią...

Groźny stan zdrowia b. prezydenta Tafta

WASZYNGTON 17.11. Były prezydent Stanów Zjednoczonych Taft, który niedawno zrezygnował z godności przewodniczącego Najwyższego Trybunału Stanu ciężko zachorował. Stan jego jest groźny, gdyż do dawnej choroby dołączyła się obecnie arterioskleroza. Prezydent Taft leczy obecnie 73 lata.

Likwidacja sowieckiej Ukrainy

MOSKWA 17.11. Na podstawie decyzji rządu sowieckiego w Moskwie nastąpiło dalsze uszczuplenie praw Ukrainskiej republiki sowieckiej, zarówno w dziedzinie politycznej, jak i gospodarczej. Na wyraźne żądanie Stalina zniszczono urząd generalnego sekretarza komunistycznej partii Ukrainy, przyczem to ostatnia wcielono do wszechzwiązkowej partii komunistycznej jako zwykłą organizację prowincjonalną.

Ś. p. ksiądz Aleksander Łętowski

Dnia 5 lutego b. r. zmarł w Woronczy, po krótkich cierpieniach, ksiądz Aleksander Łętowski, wieloletni proboszcz parafii woronczyńskiej. Zesła nieprzewidzianie z tego świata jedna z tych dodatkowych jednostek, które ogólna życzliwość i szacunek jedynają sobie, coprawda nie przez głośne czynności bohaterów, lecz wielką dobrocią i niezmierną delikatnością przywiązanie i wdzięk w ogółu sobie występują. Wyrazem tego przywiązania stała się obecność, na pogrzebie ś. p. księdza proboszcza Łętowskiego, niewiarygodnych dotąd, w Woronczy, tłumów wiernych, którzy z najdalszych zakątków parafii pośpieszyli oddać ostatnią posługę swemu duszpasterzowi. Pogrzeb ś. p. księdza Łętowskiego...

Bilans Banku Polskiego
Bilans Banku Polskiego za pierwszą dekadę lutego b.r. wykazuje zapas złota 700 milj. 953 tys. zł., t. j. o 49 tys. zł. więcej niż w poprzedniej dekadzie. Pieniądze i należności zagraniczne, zaliczone do pokrycia zmniejszyły się o 4 milj. 210 tys. zł. do sumy 367 mil. 545 tys. zł. również i niezaliczone do pokrycia zmniejszyły się o 1 milj. 384 tys. zł. do sumy 99 milj. 953 tys. zł. Pożytek wekslowy spadł o 8 milj. 323 tys. zł. i wynosi 676 milj. 125 tys. zł. Pożyczki zastawowe zmniejszyły się o 257 tys. zł. do 70 milj. 883 tys. Suma natychmiast płatnych zobowiązań wzrosła o 29 milj. 964 tys. zł. (483 milj. 800 tys. zł.). Obieg biletów bankowych zmniejszył się o 38 milj. 593 tys. zł. (1.208 milj. 148 tys. zł.). Stosunek procentowy pokrycia obiegu biletów i natychmiast płatnych zobowiązań Banku wyłączenie złotem wynosi 41,43 proc. (11,43 proc. ponad pokrycie statutowe), pokrycie kruszczo-walutowe 63,15 proc. (23,15 proc. ponad pokrycie statutowe) wreszcie pokrycie złotem samego tylko obiegu biletów bankowych wynosi 58,02 proc.

Wyplacanie pensji kawalerom orderu „Wirtuti Militari”

Biuro kapituły ord. woj. „Wirtuti Militari” wysłało w dniu 14-y m. b. m. do wszystkich izb skarbowych wykazy kawalerów orderu woj. „Wirtuti Militari” — niesłużących w wojsku, celem wypłacenia im pensyj za rok 1930-tu, w ustalonej wysokości 300 tu złotych. Warszawska kasa skarbową pensje te zaczęła wypłacać od 17-go bm., kasy zaś skarbowe na prowincji — od dnia 24-go b. m.

KRONIKA BARANOWICKA

Posiedzenie Wydziału Sejmiku

W dniu 17 lutego odbędzie się posiedzenie Wydziału, na którym między innymi będą rozpatrzone i zatwierdzone uchwały rad gminnych i budżety na rok 1930-31, oraz przeniesienie kredytów budżetowych w budżecie sejmowym.

Czy nie za wiele?

W ubiegłym tygodniu mieliśmy aż 11 drobnych kradzieży w mieście. Jest to cyfra dość pokaźna, zachodzi więc obawa, iż mamy tu do czynienia ze zorganizowaną szajką złodziejską.

W obronie konsumentów

P. Prokurator Sądu Okręgowego w Nowogrodku pociągnął do odpowiedzialności mieszkańców m. Baranowicz Juliana Zambrzyckiego i Konstantego Prystupa, którzy nabyli i zakonserwowali w celu sprzedaży większą ilość wieprzowego mięsa z wagrami, szkodliwymi dla zdrowia.

Sumienny pracownik

P. Prokurator Sądu Okręgowego pociągnął do odpowiedzialności mieszkańca m. Baranowicz — Moteła Płońskiego, który będąc pracownikiem Związku Kupców w Baranowiczach z lokalu i na szkodę tegoż Związku z szufiadki zamkniętej zabrał potajemnie około 700 zł.

Wyrodny syn

Paweł Karluk ze wsi Czeszewa gminy Nowa-Mysz podczas 23.00-24.00. Muzyka tan.

Tanie i smaczne
OBIADY 1 zł. 60 gr. z 4 DAŃ
ŚNIADANIA I KOLACIE WYDAJE NOWOOTWARTA
RESTAURACJA
Piwnica bogato zaopatrzona.
Nowogrodek, ul. Zanikowa Nr. 10.

Nowa placówka strażacka

W dniu 5.11.30 r. we wsi Końkach gm. Derewno odbyło się zebranie organizacyjne, na którym postanowiono założyć ochotniczą straż pożarną. Na zebranie przybyło przeszło 60 osób. Po wstępnym przemówieniu p. Pankiewiczówny kierowniczką szkoły pow., zebrani postanowili straż pożarną w Końkach założyć. Cele i zadania wyjaśnił instr. poż. J. Piekarski.

Do Zarządu wybrano: na prezesa p. Pasterniakiewicza Michała, na vice-prezesa p. Pankiewiczówną Olge, na sekretarza p. Świętowską Józefę, na skarbnika Ptaszuka Mikołaja, na naczelnika — Kozłowskiego Maksymiljana, zast. naczeln. Smorzanka Antoniego i gospodarza Iwanowskiego Stanisława.

RADJO-PROGRAM

WARSZAWA fala 1411.
Wtorek 18 lutego

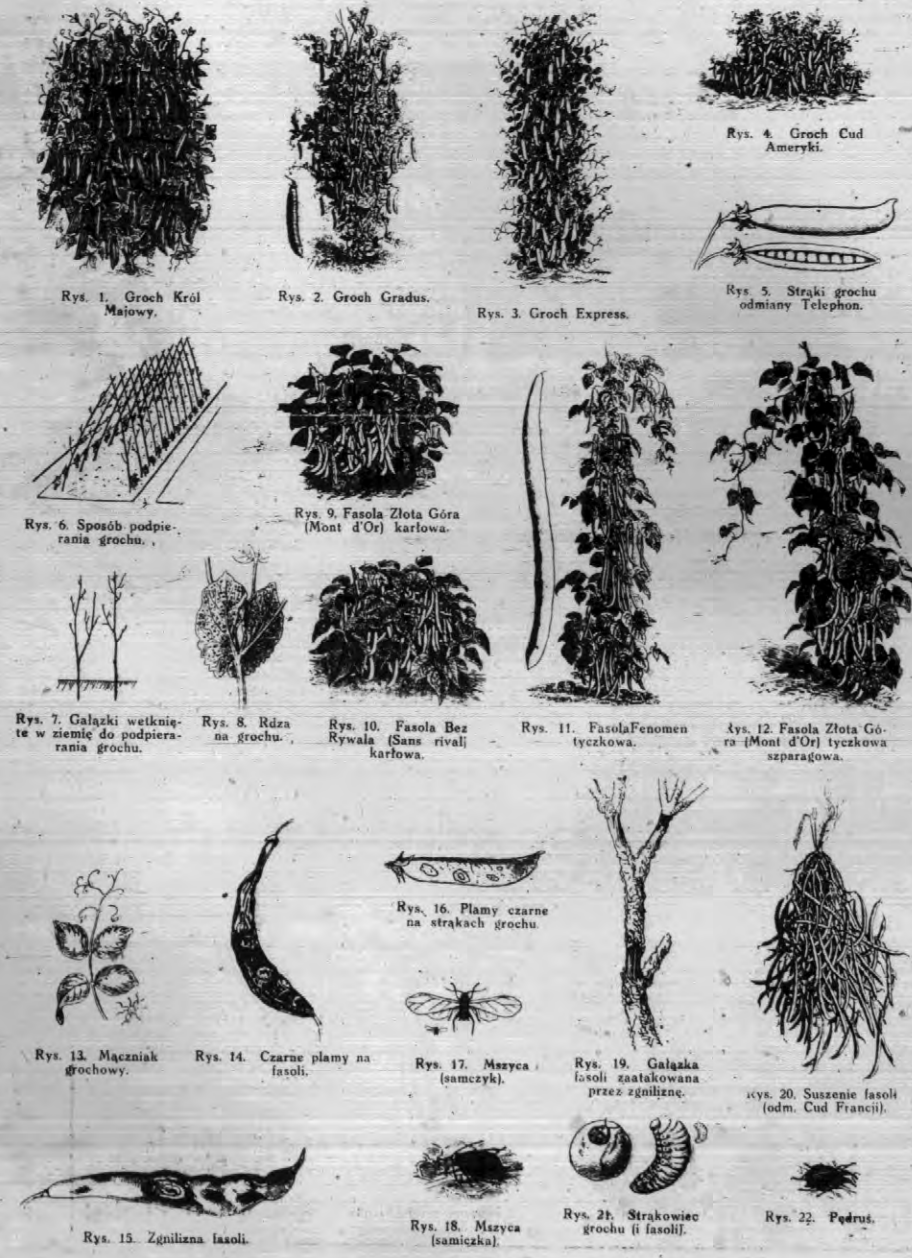
- 11.58. Sygnał czasu.
- 12.05. Radjowy poranek.
- 13.10. Kom. meteor.
- 15.00. Kom. gospodarczy.
- 15.45. Chwilka lotnicza.
- 16.15. Muzyka z płyt gramof.
- 17.15. Odczyt.
- 17.45. Koncert popularny.
- 18.45. Rozmaitości.
- 19.10. Giełda rolnicza.
- 19.20. Transm. z Pozn.

Sroda 19 lutego

- 11.58-12.05. Sygnał czasu.
- 12.05. Muzyka z płyt gramof.
- 13.10. Kom. meteor.
- 15.00. Kom. gospodarczy.
- 15.45. Kom. harcerski.
- 16.15. Program dla dzieci.
- 16.45. Muzyka z płyt gramof.
- 17.15. Odczyt.
- 17.45. Koncert ork.
- 18.45. Rozmaitości.
- 19.10. Skrzynka poezystwa rolnicza.
- 19.25-19.40. Muzyka płyt gram.
- 19.40. Radjokronika.
- 1.958-20.03. Sygnał czasu.
- 20.00. Odczytanie programu na dzień nast.
- 20.00. Felj. p.t. „Manewry nie jesienne”
- 20.30. Transm. z Krak.
- 21.10. Kwadrans literacki.
- 21.25. D.c. konc.
- 22.10. Felj. p. t. „Z życia Polaków w Danii”
- 22.25. Kom. mor., pol. sport.
- 23.35. Kom. PAT.
- 23.00-24.00. Muzyka tan.

(27) BEZPŁATNY DODATEK RADJOWY „ŻYCIA NOWOGRODZKIEGO”

„Uprawa grochu i fasoli”

Rys. 1. Groch Król Majowy. Rys. 2. Groch Gradus. Rys. 3. Groch Express. Rys. 4. Groch Cud Ameryki. Rys. 5. Strąki grochu odmiany Telephone. Rys. 6. Sposób podpierrania grochu. Rys. 7. Gałązki wetknięte w ziemię do podpierrania grochu. Rys. 8. Rdza na grochu. Rys. 9. Fasola Złota Góra (Mont d'Or) karlowa. Rys. 10. Fasola Bez Rywala (Sans rival) karlowa. Rys. 11. Fasola Fenomen tyczkowa. Rys. 12. Fasola Złota Góra (Mont d'Or) tyczkowa szparagowa. Rys. 13. Mączniak grochowy. Rys. 14. Czarne plamy na fasoli. Rys. 15. Zgnilizna fasoli. Rys. 16. Plamy czarne na strąkach grochu. Rys. 17. Mszyca (samczyk). Rys. 18. Mszyca (samiczka). Rys. 19. Gałązka fasoli zaatakowana przez zgnilnicę. Rys. 20. Suszenie fasoli (odm. Cud Francji). Rys. 21. Strakowiec grochu (i fasoli). Rys. 22. Pędus.

ROLNICY. Który z was nie pragnie, by jego ziemia dawała plon obilny, inwentarz dawał większe dochody? Szlachcic radzi, a ono was radczy, jak tanim kosztem zwiększyć wydatność roli, ogrodu i inwentarza. Natychmiast zainwestujcie w zakupienie radjowego dodatku „Życia Nowogrodzkiego”.

p. t. „UPRAWA GROCHU I FASOLI”

wyglosił Inż. Jan Mierzejewski dnia 23.II 1930 r. o godzinie 14-ej w studjo Polskiego Radja w Warszawie,
ul. Zielna 25.

Uprawa grochu jako rośliny o bardzo wysokiej wartości odżywczej, jak dla ludzi, tak i dla zwierząt, winna w naszym gospodarstwach zapewnić jedno z wybitniejszych miejsc. Nasiono grochu zawiera około 22% białka, słoma zaś 6%. Jako roślina strątkowa, pobierająca wolny azot z powietrza, daje doskonale stanowisko pod nastepne plody, a więc w każdym gospodarstwie winnym pod nią choć najmniejszy obszar przetrzeć.

Groch najlepiej się udaje na średnio zwilżonych glebach zawierających dostateczną ilość wapna, bądź też na przepuszczalnych glinach marglistych. Zwłaszcza jeśli są również suche i torfiste gleby, są najmniej odpowiednie do uprawy grochu. Ziemię zbyt bogatą sprężają silnym rozwojem lodgy, powodując wyłęganie, przy obniżeniu mniejszej ilości ziarna.

Groch bywa uprawiany nasieniem po zbożach i stanowi przedplon dla zboż, rzadziej daje go po okopowych w drugim roku po nawozie. Uprawa pod groch, jeżeli przychodzi do zboża, polega na podorywce i orce przedzimowej. Na wiosnę staramy się uchronić rolę od wysuszenia, gdyż groch potrzebuje dużej ilości wilgoci podczas wschodów.

Pod groch przeważnie opłaca się nawożenie fosforem i potasem, a przy braku wapna wapnowaniem. Niekiedy na glebach bardzo ubogich w azot, daje się na początku rozwoju, bardzo mała dawka saletry. Przy uprawie są zielone strąki — saletry dajemy więcej.

Do siewu używamy nasienia dorodnego i nieuszkodzonego. Groch siewny możliwie wcześniej, zaraz po osuszeniu gleby, z powodu małej jej wrażliwości na przymrozki, i długo okresu wegetacyjnego, zaraz zapotrzebowania dość znacznej ilości wilgoci podczas kiełkowania. Groch kiełkuje szybko, znosi głębokie przykrycie (5 — 8 cm). Na glebach lżejszych groch niekiedy przorywamy.

W naszej praktyce rolniczej siewy gęstsze dają lepsze wyniki niż rzadkie. Przy siewie rzędowym, w odległości 20 — 30 cm między rzędami wysiewamy od 150 do 250 kg na ha, przy rzadwym — od 200 do 250 kg na ha. Dla podparcia grochu niekiedy siewy go w niewielką ilość, bądź owsa, bądź też bobiku. Przy siewie w celu obrywania strąków na zielono siewny groch pasowo, daje między 2 — 3 rzędami mniejsze odstępy, pozostawiając wolny pas szerszy, dochodzący do 60 cm.

Po zasiewie na ziemiach lżejszych walujemy, po wzejściu brońemy, w celu zmniejszenia skorupy i chwastów, później zaś grabujemy, po drugiej motyce obustujemy. Przy grobach wyższych dajemy podporęki z chrustu ryś. 6 i 7.

Sprężt rozpoczynamy, bądź kosa, bądź sierpem, gdy strąki zaczynają przybierać odcień żółtawy, a groch w nich twardej. Suszymy go w walach (po 2 pokosy), lub też w piramidkach, starając się jaknajmniej groch przetracać. Groch młoczny cepami, bądź też młocznem, w tym wypadku należy zwracać uwagę, aby kłepisko nie było zbyt blisko bębna i cepy nie przetrącały ziarna.

Z odmian należy wymienić: Gr. Wiktorja — o ziarnach dużych biało-żółtych, Król Majowy — 60 cm wysoki, bardzo wczesny, powszechnie używany na zielono, o ziarnie żółtawo-białym ryś. 1, Cod Ameryki — 25 cm wysoki najwcześniejszy, b. plenny, o ziarnie pomarszczonym jasno-zielonym ryś. 4, Telephon (Carter) wysokość 1,20 cm, b. plenny o pomarszczonym szaro-zielonym ziarnie ryś. 5, Volger kaparowo-zielony i inne.

Fasola dostarcza strąków i ziarna, które bywa używane na pokarm przez ludzi. Ze względu na bardzo wysoką wartość odżywczą winna ona znajdować się w każdym ogródku przy chacie.

Fasola jest rośliną ciepłych krajów, zchodzi jej więc najmniejszy przymrozek (— 1° C). Pod względem gleby wymaga jąca nie jest, nie lubi jednak gleb wilgotnych i najlepiej się udaje na grunatach lżejszych dobrze nawożonych. Nie jest wskazane dawanie bezpośrednio pod fasolę świeżego obornika, jest bardzo wdziczna za nawleżenie potasem, a przy produkcji na strąki i nawleżenie azotem może być korzystne. Sianc należy ją sieć wcześniej, jak około połowy maja.

Fasole karlowa — piaszka siewc się w 4 linie na zagone, lub wprót w linii 30 — 40 cm, bądź w rowki linią uzięprzewaną, bądź też kępkowo po kilka (4 — 6) ziarn co 15 — 20 cm, tyczkowa — sadzi się naokoło tyzek ustawionych w kwadraty (45 — 60 cm × 45 — 60 cm) do 8 ziarn. Głębokość przykrycia od 4 do 6 cm. Fasolę kilkunastu motykujemy; druga motyka połączona z wycięciem i obrywaniem. Gdy od dłuższego czasu panuje pogoda wilgotna i chłodna, jak również na ziemiach ciężkich, lepiej jest ilości nie okopywać, gdyż lodzki okopane łatwo obgwałwia. W tym wypadku ograniczamy się do usuwania chwastów i poruszania ziemi.

Przy odmianach piaszych sprężt wykonujemy w ten sposób, że całe krzaki zostają wyrwane, lub cieżnie sierpem, związane w snopki i dosuszane; u odmian tyczkowych strąki są stopniowo obrywane, w miarę dojrzewania i dosuszane. W czasie trwania szej pogody podczas sprężtu wyrwywamy całe krzaki i dosuszamy je w miejscach od deszczu zabezpieczonych jak np. pod okapami budynków, od strony południowej i t. p. ryś. 20. Suchą fasolę luzasz się lub walcem.

Z odmian należy wymienić z piaszych (karłowatych) Bomba (barykadowa), niewyszczerpana — o ziarnach białych, Złotoczarna — o nasieniu białym ze złotą plamką — dwie odmiany nadają się do upraw polowych na ziarno, Złota Góra (Mont d'or) do 40 cm wysoka — szparagowa, bardzo wczesna, wydajna, o ziarnie fioletowym z czerwonym nalotem, strąkach pełnych jasno żółtych bez włókien ryś. 9, Sans Rivale — szparagowa, bardzo wczesna, karlowa, odporna na zarazy i szuszę, nadająca się do kultury na szarąką skalę, o ziarnie średnim, białym, i strąkach dość dużym, obfitym bez włókien ryś. 10.

Z tyczkowych — Fenomen bardzo wydajny, jak na strąki tak też i na ziarno o kolorze białym, występuje do 3 m. wysokości ryś. 11, Złota Góra tyczkowa (Mont d'or), szparagowa o ziarnie fioletowym, bardzo wczesna i wydajna, strąki ładne żółte bez włókien, bardzo wysoka ryś. 12.

Choroby, rdza grochowa występnie również na fasoli ryś. 8 — należy ostrzeżać wilczomolecz, który też chorobę rozpowszechnia, szalszywa rdza maczna ryś. 13 — należy spryskiwać rośliny 1% cieczą bordoską, Czarna plama na liściach i strąkach grochu i fasoli ryś. 16 — używać do siewu zdrowego nasienia, Sakodaklis strąkowie występujący na grochu i fasoli ryś. 21 — należy ziarno ogrzać do 50° C, nie można jednak tej temperatury przekroczyć, bądź też działając na nasiono dwunastkiem węglą w zamkniętej przestrzeni, 50 cm³ dwunasteczka na 1 hektolitr zabija strąkowie po 10 minutach, po zabiegie ziarno należy przetrześć. Mszycy ryś. 17 i 18 — dobrze mieszczony przez skrapianie emulcją nafty z szarym mydłem (1 kg nafty i 1 kg szarego mydła na 100 litrów wody).

Literatura: Podręcznik gospodarstwa Wiejskiego, Hodowla warzyw i Zielniczkiego, Konkurs uprawy fasoli i grochu — inż. Wł. Pietrzak.

Ilustrowana ulotka radjowa Nr. 27. Wydawnictwo Komisji Radiofonicznej Rolniczej przy Muzeum Przemysłu i Rolnictwa, Warszawa, Krakowskie Przedmieście Nr. 64, tel. 38-10. Konto czek. P. K. O. 15660 i Polskiego Radja. Redaktor inż. Jan Mierzejewski, Rybaki 2 m. 3, tel. 330-32.

Drukarnia Państwowa Nr. 48443.

Najlepsze na całym świecie

Lampy, głośniki i aparaty PHILIPSA

Zapewniają siłę, czystość i naturalność radjowego odbioru i są do nabycia wszędzie

NASIONA
warzywne, kwiatowe
pastewne i polne poleca

Inż. Eug. Ostrowski

Warszawa
Piaszki 4
Tel. 57-10.

NARODZINA
OPRYSKIWACZE

Cesniki
gratki.